

Гарда Војске Србије

ЕЛИТНИ ПЛАВИ СТРОЈ

– Гарда штити и чува симбол државе, па и сама постаје један од њених симбола. У јавности оличава част и достојанство целокупне војске и државе, и зато се сматра елитом. У елитни плави строј долазе само припадници Војске с врхунском стројевом изграђеношћу, моралним и војничким врлинама за понос – истиче командант Гарде бригадни генерал Никола Дејановић у сусрет 6. мају, Дану јединице.

Пише Мира ШВЕДИЋ
Фото-репортери магазина
„Одбрана”

И очетком 1830. године књаз Милош Обреновић упутио је распис старешинама ондашњих нахија са захтевом да му „из задружних и имућнијих кућа, по стасу и угледу, одаберу младиће за његову гарду”. Издвајајући их од „простих војника”, књаз је лично поставио услове за одабир гардиста: „Сви одреда да су здрави, неожењени и у сваком погледу примерни момци, непијанице и неветрогоње и, ако је могућно, да буду

писмени”. Притом је родитељима будућих гардиста поручио: „Сваки отац или сродник за чест да држи, коме се син или сродник у Гарду прими”.

Те особине одликовале су некад припаднике Гвардије, а одликују и данас гардисте. За ту јединицу бирају се пробрани младићи и девојке. Они лаког корака, витког тела и лепог изгледа, али и они снажни, спремни да издрже вишесатне физичке напоре.

ЈЕДАН ОД СИМБОЛА ДРЖАВЕ

– Гарда штити и чува симбол државе, па и сама постаје један од њених симбола. У јавности оличава част и достојанство целокупне војске и државе, и зато се сматра елитом. У елитни плави строј долазе само припадници Војске с врхунском стројевом изграђеношћу, моралним и војничким врлинама за понос – истиче командант Гарде бригадни генерал Никола Дејановић у сусрет 6. мају, Дану јединице.

Гардисти први дочекују иностране државнике који долазе у Србију. Искусном посматрачу довољан је један поглед на строј изабраних да донесе закључке о тој војсци.

– Припадник Гарде мора да воли своју земљу и свој народ. Кресе га оданост, дисциплинованост, непорочност, безбедносна култура, одлична физичка и ментална способност... Мора да има осећај за ритам. Кад у ритму музике дефилије газећи стројеви корак, сваки гардиста мора да гази као један. А можда је једна од најважнијих особина та што гардиста никад неће дозволити себи грешку, макар и ону најмању – закључује командант.

ОБУКА ГАРДИСТЕ

Опис послова гардиста је дуг. Они су у почасном строју, почасној стражи, полагају венце испред Споменика незаном јунаку или Победника, учествују у егзерциру, обезбеђују објекте у различитим улогама (испред Скупштине, зграде Владе,

ЧЕЛНИ ЉУДИ ЈЕДИНИЦЕ

Уз команданта бригадног генерала Николе Дејановића, данас су челни људи Гарде заменик команданта пуковник Жељко Гавриловић, начелник штаба пуковник Владимир Вукајловић, главни подофицир заставник прве класе Мирослав Марјановић, командант командног батаљона потпуковник Владимир Ћировић, командант гардијског батаљона потпуковник Мирко Митрић, командант 25. батаљона војне полиције потпуковник Ненад Паповић, управник репрезентативних објеката потпуковник Дамир Вуловић и логистичког батаљона мајор Славимир Шипетић.

Гарда је јединица ранга бригаде, непосредно потчињена Генералштабу. Поред Гардијског батаљон има командни, логистички и 25. батаљон војне полиције, а одговорна је и за репрезентативне објекте и објекте посебне намене. Седиште Гарде је у Касарни „Дедиње“, али се простире и у касарнама „Васа Чарапић“ и „Топчидер“, где су размештене јединице логистичког обезбеђења.

Председништва...), изводе почасну артиљеријску палбу на Калемегдану, обезбеђују људство и објекте, посебно репрезентативне објекте, пружају логистичку подршку Министарству одбране и Генералштабу...

За све те дужности морају да буду обучени. Према речима капетана прве класе Владимира Миловановића, њихова обука изводи се у свим јединицама Гарде и представља веома сложену и континуирану активност.

– Тежиште је, наравно, на обуци која се односи на саму намену Гарде. Гарду издваја обука за давање војних почести јер је у свести њених припадника одувек наглашен елемент да од њих зависи први утисак о Војсци и Републици Србији када реализују давање војних почести у оквиру протокола државних органа. И то важи не само када су у питању страни високи државници већ и када је реч о нашим званичницима, али и у свим другим приликама, кад су пред грађанством и нашим највишим државним институцијама. Тада није довољно да су припадници Гарде само добро увежбани, лепо обучени, устројени и усклађени, већ и да буду свесни шта представљају. Због тога у обуци управо наглашавамо важност беспрекорног извршења задатака, имајући у виду њихов значај за нашу отаџбину. Зато одабрани војници и старешине који ступе у Гарду, од првог дана службе, започињу увежбавање како би могли да учествују у свим тим активностима и с временом стекну неопходна знања, вештине, навике.

Припреме за давање војних почести у оквиру протокола државних органа обухватају увежбавање радњи до перфекције.

– Људство у строју мора сваку команду да изврши једновремено, брзо и тачно. Све радње

морају изгледати беспрекорно, што је само по себи велики изазов, имајући у виду да у реализацији тих активности учествује велики број припадника Гарде. Увежбавање за једну такву активност траје колико год је потребно да би се испунили строги гардијски стандарди. Наше старешине имају велико искуство у припремама за њихову реализацију – објашњава наш саговорник.

Извођење почасних артиљеријских плотуна је целодневна активност и у њу је укључено стотинак људи, са обезбеђењем и оркестром. Почине у касарни, где се оруђа каче на камионе и спремају за покрет. Кад дођу на Савску терасу на Калемегдану, послуге организовано скидају топове с камиона и равнају оруђа.

– Није лако изаћи са наоружањем у град међу људе, а да топови буду под конач и да почасна артиљеријска паљба изгледа лепо, уиграно, ефектно. У трочланој послуги значајан је рад сваког члана јер ако један закаже, нарушава се цела ватрена представа за јавност. Зато се увежбава до савршенства истовремено убацивање чаура и опалење и једновремено избацивање чаура. Почасни плотун опалује се на знак сабље приликом пада, односно самог покрета руке одозго. Једнообразно. И све то треба урадити у десет секунди.

РЕПРЕЗЕНТАТИВНИ ОРКЕСТАР ГАРДЕ

Најизложенији погледима јавности, чији се наступи са радошћу прате, јесу припадници Репрезентативног оркестра Гарде. За њих кажу да су највећи војници међу уметницима и највећи уметници међу војницима. Они су чести на војним почастима у оквиру протокола државних органа приликом којих изводе химне и маршеве, на обележавањима војних празника. Више пута у току године наступају изводећи променадни дефиле поводом значајних историјских датума.

– Када динамика активности то дозволи, оркестар самостално или у сарадњи са музичким школама и другим оркестрима изводи концертне активности. У протеклим месецима, у сарадњи са Музичком школом „Јосиф Маринковић”, одржан је

АУТОМОБИЛИ, ЛУКСУЗ ПРОТОКОЛА

Мистерије гаража у објектима Гарде, све до данашњих дана, остају луксузни и елегантни аутомобили које је Титова администрација куповала шездесетих година прошлог века како би државни протокол на што бољи начин представио државу у успону, каква је у то време била Југославија. Смештени у ауто-чету Гардијске бригаде, они су довољно добро досегнути ниво економског просперитета и зацртаног престижа који би један од оснивача Покрета несврстаних требало да има, али и поуздан партнер Западне Европе, из које, путем одређених споразума, долазе *мерцедеси*, вредни државног поноса. Постоје два легитимна супарника за примат првог возила Титовог протокола. С једне стране је гигант британске техничке индустрије – Rolls-Royce Phantom V, наследник луксуза из тридесетих година, синоним моћи и богатства, у лимитираној верзији с ознаком редног броја „шест”, с нијансом и линијом која тражи фину руку и беле рукавице, који је потраживао ирански шах, румунски генерални секретар и прва дама Филипина, и у који је било сасвим достојанствено увести краљицу Велике Британије 1972. године. С друге стране, конкуренција би могао бити само један Mercedes Pullman 600, на који је доживотни председник Југославије био толико поносан, да је увоз из 1964. ових блиндираних драгуља био добар знак предстојећег споразума о обнављању економске сарадње Југославије и Западне Немачке. Заменивши Cadillac у званичним појављивањима, Pullman је постао незаобилазно средство гардијске јединице и југословенске армије у свету. Прихваћен и у широкој народној култури као симбол успеха, Mercedes је с миром могао да остане званично возило југословенског владара. У Касарни „Дедиње” сваки преглед ових аутомобила прати брижна рука заставника, која не испитује очуваност возила без белих рукавица и детаљно исписане бележнице. Да се историја другачије одиграла, сада би у категорију културног добра наше државе поред Phantoma и Pullmana, од чак 85 аутомобила којима је Тито управљао за време свог председниковања, било још десетак, који су после распада СФРЈ остали у Словенији, као резултат једне техничке позајмице.

Пише потпоручник Иван ЂУРЂЕВИЋ

концерт у Задужбини Илије М. Коларца, а затим је 27. априла, у сусрет Дану Гарде одржан концерт у Дому Војске Србије. На пољу међународне сарадње оркестар Гарде редовно учествује на међународним фестивалима војних оркестара. Свирали су на фестивалима у Модени, Линцу и Бремену, уз посебно издвојене наступе у белгијском Лијежу

НАОРУЖАЊЕ

Јединице Гарде наоружане су пешадијским наоружањем у распону калибра од 7,62 до 12,7 милиметара. За реализацију војнополицијских задатака располажу возилима ВПБ М-86, војнополицијском и заштитном опремом. За извршавање задатака војних почаста и егзерцира Гарда употребљава полуаутоматске пушке М59/66, посебно модификоване за почасну јединицу, а за почасне плотуне топове ЗИС 76 mm М1942.

2014. и 2018. када је војном музиком обележена стогодишњица почетка, а затим и завршетка Првог светског рата – истиче капетан прве класе Миловановића.

Када се годишње саберу све те активности Гарде, према речима нашег саговорника, просечно их буде више од 250.

ЦИВИЛО-ВОЈНА САРАДЊА

Цивило-војна сарадња у највећој мери одвија се са општинама Стари град, Врачар и Чукарица кроз заједничке активности и пројекте. Међутим, није ограничена само на њих. Припадници Гарде учествују у акцији „Војни лекар на селу”, која се реализује у руралним срединама широм Србије, где становништво још увек нема приступ адекватној медицинској заштити и здравственој нези.

Гардисти су посвећени и младима. У општини Бачка Паланка опремили су књигама библиотеку, а пред сваке новогодишње празнике у школама на територији Београда деци држе предавања о штетности и последицама употребе пиротехничких средстава попут петарди и ватромета. Управо та предавања која се реализују у сарадњи са волонтерима Црвеног крста и Ватрогасног савеза Београда имала су, према речима представника београдских општина, највећи позитивни ефекат, јер се употреба пиротехнике међу децом драстично смањила.

Осим тога гардисти су поводом јубилеја јединице у Земуну изградили Гардијски парк, у којем је посађено 190 стабала сибирског бреста.

Капетан Миловановић истиче сарадњу и са Српском православном црквом. Недавно је Његова светост патријарх Порфирије уручио Гарди иконе Светог Ђорђа – заштитника Гарде и Светог деспота Стефана – заштитника Војске Србије, које је израдило братство манастира Ковиљ.

У протеклих неколико година стална поставка спомен-собе Гарде обogaћена је репликама гардијских униформи из периода пре Другог светског рата, документима и фотографијама који

се односе на њену богату историју, а 2020. године и орденом. Тада је поводом обележавања 190 година од оснивања Гарде епископ нишки Арсеније уручио Гарди високо црквено одликовање Светог синода Српске православне цркве и блаженопочившег патријарха Иринеја – Орден Светог Симеона Мироточивог. Тај орден чува се у спомен-соби Гарде заједно са осталим одликовањима јединице.

ЖЕНЕ У ГАРДИ

Није реткост да се у Гарди виђају припаднице лепшег пола. Има их и у почасном струју, у егзерциру, оне подижу заставу приликом одавања почаста... Чак је, према проценама, та јединица међу водећим у Војсци по броју жена – има их око 18 посто. Прошле године први пут у историји у Репрезентативни оркестар Гарде дошла је жена – потпоручник Јована Лађевић. И она је, као и остали припадници те елитне јединице, морала да задовољи најстроже критеријуме и савлада велики изазов уласка у до тада искључиво мушки састав.

– Највећи изазов био ми је брзо уклапање у динамику којом се све одвија. Неке ствари сам учила и савладала у ходу. На пример, оркестар често наступе изводи у покрету, попут променадног дефилеа поводом државних празника који се најчешће изводи у Кнез Михаиловој улици. А наступ у кретању захтева посебне способности, јер поред беспре-

корног извођења композиције, сваки музичар мора да држи равнање и ритам док се креће у строју. За кратко време морала сам да савладам бројне стројеве радње у кретању и сустигнем ниво обучености својих колега, који су ми у томе несебично помогли – истиче потпоручник Лађевић, кларинетистиња.

Само недељу дана по њеном доласку оркестру су се придружиле још две даме – водници Мирјана Ановић и Милана Дробац. Мирјана Ановић у великом дувачком оркестру свира најмањи инструмент – пиколо, који својим звуком употпуњује уметнички доживљај и чија боја и продорност заокружују звук и општи утисак који

ТРАДИЦИЈА ЕГЗЕРЦИРА

Круна сваке свечаности је егзерцир, кратак и ефектан наступ, који се изводи уз музичку пратњу Репрезентативног оркестра Гарде. Први пут је изведен 1924. и до Другог светског рата је сваке године извођен. Традиција приказа егзерцира обновљена је 2010. у Пожаревцу на свечаности поводом Дана јединице. Егзерцир представља скуп најсложенији стројевих радњи укомпонованих у добро осмишљену целину. Гардисти морају да изведу преко сто разних радњи једновремено, правилно, брзо, складно, али и спретно јер их изводе са полутоматском пушком 7,62 mm М59/66, која је тешка 4,1 kg и дуга са расклопљеним ножем 1,32 метра. Егзерцир се увежбава и припрема дуго. За најкраће радње у трајању око два минута гардисти се припремају око два месеца, а за најкомпликованије двоструко дуже.

оркестар оставља. Њена колегиница Милана Дробац, која свира флауту, каже да је за њу долазак у оркестар био велика привилегија и још већа одговорност јер за разлику од осталих оркестара који себи могу дозволити слободу да своје наступе рангирају као мање или више важне, у том војном саставу је сваки наступ најбитнији.

– Перфекционизам и апсолутна посвећеност су увек присутни, свакога дана на сваком наступу, јер ми свуда репрезентујемо Гарду. Динамика војних почаста у оквиру протокола државних органа уме да буде таква да нам некад не оставља пуно времена да се припремимо. Зато је музичар у гардијском оркестру потврда да као уметник одлично владате инструментом и да сте као војник способни да брзо и беспрекорно извршите задатак и припремите нов репертоар.

Од гардиста се то и очекује. Јер не улази се лако у строј одабраних. ▀

У МИСИЈАМА МИРА

Гардиста има и у мисијама мира. Немају самосталне јединице које шаљу у мултинационалне операције, али се њени људи најчешће упућују у састав болнице и српског контингента у Централноафричкој Републици, где је тренутно двоје припадника Гарде, или на штабне дужности у мисију Уједињених нација у Републици Либан (UNIFIL). Нешто ређе, али једнако посвећено, гардисти свој допринос изградњи и очувању мира у свету дају на дужностима војних посматрача.

